

ILMATIETEEN LAITOS
METEOROLOGISKA INSTITUTET
FINNISH METEOROLOGICAL INSTITUTE

Viherkatot Helsingissä - kustannushyötyanalyysi

Väinö Nurmi (vaino.nurmi@fmi.fi)

Adriaan Perrels

Athanasios Votsis

Susanna Lehvävirta

Lähtökohtia tutkimukselle

- Tutkimuksessamme keskityimme kevyisiin ja helppohoitoisiin viherkattoihin, jotka eivät ole tarkoitettuja oleskeluun
- Kustannuksia ja hyötyjä on arvioitu Helsingin kaupunkiolosuhteissa
- Hyödyt ovat keskiarvoja koko Helsingin alueella, dynaamisessa tarkastelussa hyödyt vaihtelisivat myös talotyyppien ja alueiden välillä
- Hyötyjen selvittämistä varten on toistaiseksi jouduttu käyttämään paljon tutkimustuloksia myös muista maista, koska Suomesta ei ole tarpeeksi aineistoa ja tutkimustietoa viherkattojen ominaisuuksista meidän ilmastossamme
- Hyödyt voisivat olla hyvin erilaiset toisessa ympäristössä tai erilaisille viherkatoille
- Tässä tutkimuksessa käytetyt menetelmät soveltuvat kuitenkin hyötyjen tarkasteluun muissakin konteksteissa ja tuloksia voidaan päivittää muun tutkimuksen kehittyessä
- Hyödyt on muutettu nykyarvoiksi 3% reaalikorolla ja ilmoitettu yhtä asennettua viherkatoneliötä kohti

Viherkattojen tarjoamien ekosysteemipalveluiden arvottaminen

Ekosysteemi

Ekosysteemipalvelu

Viherkatot
Helsingissä

Hulevesien hallinta

Rakennuksen äänieristävyys

Mikroilmaston hallinta

Rakennuksen lämmönhallinta

Ilmansaasteiden hallinta

Katon pinnan suojaus

Urbaani elinympäristö

Virkistäytyminen

Esteettiset hyödyt

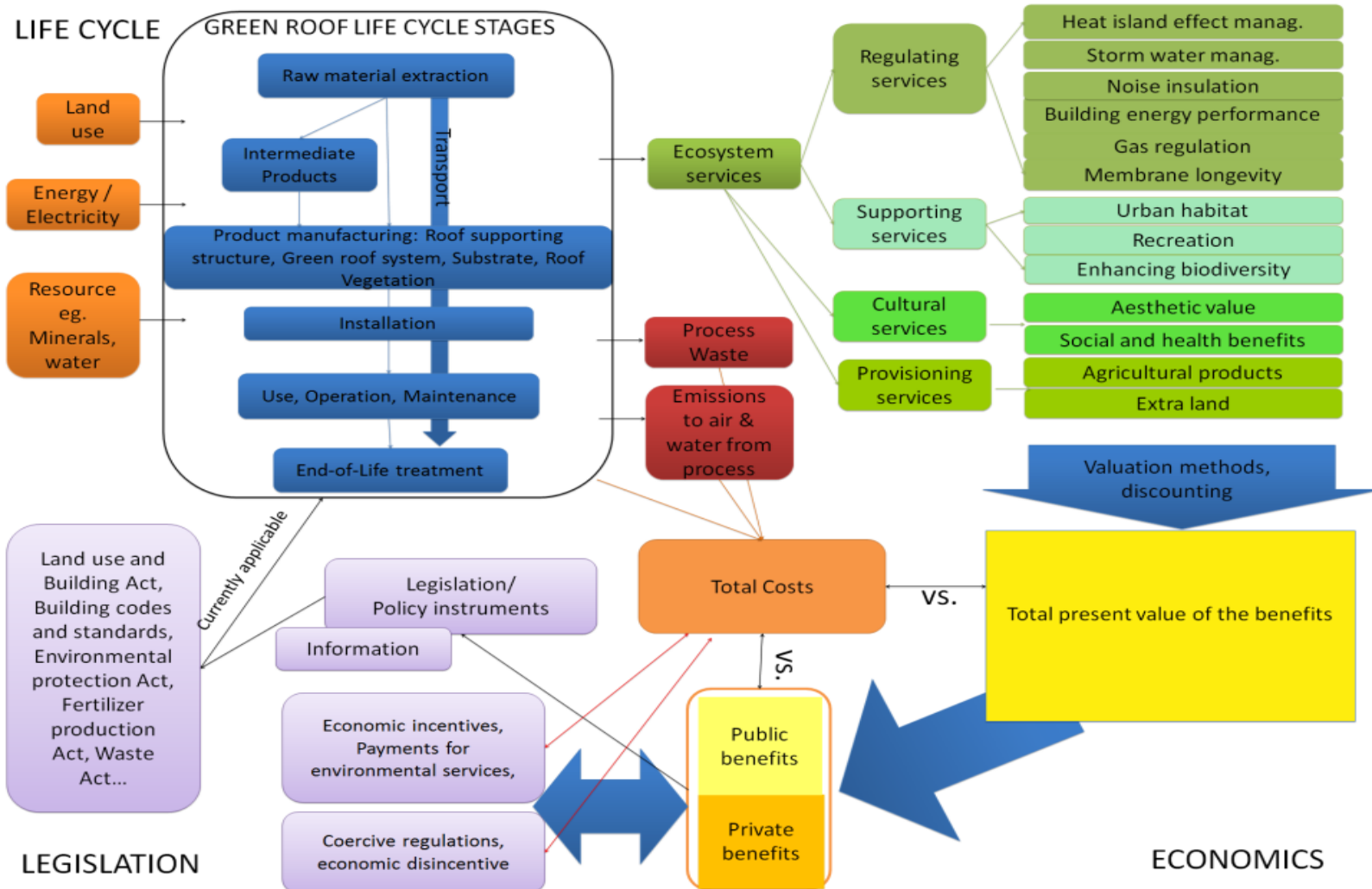
Kaupunkiviljely

Ekosysteemipalveluiden arvottamismenetelmät

K
O
K
O
N
A
I
S
A
R
V
O

Talousnäkökulma isommassa kuvassa

Viherkattojen kustannukset Suomessa

- Referenssikaton hinta (laadukas bitumikatto) **~43 €/m²** (sisältäen ALV)
- Tarkasteltavien viherkattojen lisäkustannukset **50-60€/m²** (sisältäen ALV)
- Kustannusarvio ei sisällä niitä kustannuksia, joita syntyy, jos kohderakennukseen pitää tehdä rakenteellisia muutoksia, eikä myöskään mahdollisia kasvaneita ylläpitokustannuksia
- Kustannusarviot erittäin korkeita verrattuna niihin maihin, joissa viherkattoja on rakennettu enemmän ja pidempään
  - Esimerkiksi Saksan alhainen hintataso on seurausta pitkästä kehitystyöstä
  - Kilpailu ei vielä Suomessa kovaa, vain muutama viherkattojen toimittaja, jotka tuovat viherkaton komponentit ulkomailta
  - Suurtuotannon etuja ei saavutettu, asennustyö on kallista ja usein käytetään kustomoituja ratkaisuja
- Viherkattojen kustannukset ovat laskeneet voimakkaasti niissä maissa, joissa niiden asentaminen on lähtenyt kunnolla käyntiin (esimerkiksi Saksassa ja Sveitsissä)
- Jos oletetaan kustannustason laskevan myös Suomessa käyttöönoton kasvaessa voidaan arvioida skenaario, jossa puolet Helsingin kattopinta-alasta olisi muutettu viherkatoiksi (eli noin 1700 ha viherkattoja), kokonaiskustannuksien hintaluokka olisi noin 600-900 miljoonaa euroa

Kattopinnan suojaaminen

- Tutkimustulosten mukaan viherkatot kaksinkertaistaisivat kattopinnan eliniän noin 40-50 vuoteen (referenssikaton arvioitu elinikä on 10-30 vuotta)
- Arvioimme hyödyn niin, että oletamme viherkaton kestävän 40 vuotta ja referenssikaton 20 vuotta. Viherkaton hyöty on siis yhden referenssikaton asennuksen välttäminen 20 vuoden päästä.
- Hyödyn nykyarvo= **20-25 € / m²**
- Miten pitkään viherkatot oikeasti kestävät Suomessa? Selvinnee ajan kanssa.

Rakennuksen lämmitys- ja jäähdytysenergiesäästöt

- Lämmitysenergiesäästöjen arviointimenetelmänä käytimme tapaa, jossa arvioimme viherkaton lämmöneristävyysominaisuuksia ja vertasimme referenssikaton eristävyYTEEN
- Viherkaton energiansäästö voidaan laskea vertaamalla kattojen lämpöhäviötä, eli kuinka paljon pienempi vuosittainen lämpöhäviö on viherkaton kuin referenssikaton tapauksessa
- Vertaamalla uutta rakennusta, jossa moderni bitumikatto ($U=0,09 \text{ W}/(\text{K}\times\text{m}^2)$) uuteen rakennukseen, jossa viherkatto ($U=0,08 \text{ W}/(\text{K}\times\text{m}^2)$) saamme hyödyn arvoksi noin **3.3 € / m^2**
- Vanhemman rakennuksen tapauksessa (rakennettu ennen 2005, $U=0,15$, mikä on jo hyvä eristävyyskerroin vanhemmalle rakennukselle) kokonaishyöty olisi **22.9 € / m^2**
- Suomessa käytetään paljon enemmän energiaa rakennuksien lämmittämiseen kuin viilentämiseen. Simulaatioiden perusteella esimerkkirakennus (yksikerroksinen asuinrakennus, kerrosala 133m^2) eteläisessä Suomessa kuluttaa noin $3 \text{ kWh}/\text{m}^2$ vuodessa jäähdytykseen nykyisessä ilmastossa, kulutus lisääntyy ilmastomuutoksen takia noin $\sim 3.5 \text{ kWh}/\text{m}^2$:n vuoteen 2030 mennessä
- Jäähdytysenergiesäästö noin **1.9€ / m^2** yksikerroksiselle asuinrakennukselle ja noin **8.5€ / m^2** viisikerroksiselle toimistorakennukselle

Katon äänieristävyyden parantuminen

- Viherkatot parantavat katon äänieristävyyttä ja johtavat noin 10 db äänen vaimentumiseen verrattuna tavalliseen kattoon
- Katon parantunut äänieristävyys on erityisen hyödyllinen sellaisille rakennuksille, jotka sijaitsevat suoraan lentoreittien alapuolella
- Yleinen menetelmä parantaa katon äänieristävyyttä on asentaa kattoon kipsilevyjä. Viherkattojen äänieristävyyshyöty on verrattavissa (tai parempi) kipsilevykerroksen äänieristävyyteen
- Käytämme kipsilevyn asentamisen kustannuksia viherkattojen hyödyn arvioimiseen lentoreiteillä, muualla katon parantuneen äänieristävyyden hyödyt ovat pienemmät (tai olemattomat)
- Hyödyn arvo **0 € / m² - 20 € / m²**

Hulevesien hallinta

- Helsingin viemäri- ja vesijärjestelmän kokonaiskustannukset ja hulevesihallinnan kustannukset saatu Helsingin Seudun Ympäristöpalveluiden investointijohtajan haastattelusta
- Viemärijärjestelmän kustannukset suoraan riippuvaisia rankkasateiden vesipiikeistä (viherkatot voivat imeä jopa 75% rankkasateiden vesimäärästä)
- Sekaviemärijärjestelmän (ydinkeskusta) vedenpuhdistuksen muuttuvat kustannukset suoraan riippuvaisia viemärijärjestelmään päätyneen sadeveden määrästä, haarukan ylärajassa huomioitu myös säästöjä kiinteissä kustannuksissa
- Kokonaisarvo hulevesien hallinta hyödyille 50%-viherkatto-skenaariolle olisi 31-57 miljoonaa euroa ja kokonaisarvo 10 %-viherkatto-skenaariolle olisi 5-11 miljoonaa euroa
- Arvio viherkaton keskimääräisestä hyödystä Helsingin alueella olisi **1.9 € - 3.4 € / m²**
- **Julkisia hyötyjä**, eli nämä hyödyt jakautuvat tasaisesti kaikkien asukkaiden kesken

Ilmansaasteiden vähentyminen kaupungissa

- Suomessa on tutkittu eri ilmansaasteiden kustannukset kaupunkiympäristössä. Kustannusarviot sisältävät negatiiviset vaikutukset terveydelle (esim. syöpä, sydän- ja keuhkosairaudet), ympäristölle ja infrastruktuurille (esim. korroosio)
- $69 \text{ kg ha}^{-1}\text{yr}^{-1}$ on kirjallisuuskatsauksen perusteella alaraja ilmansaasteiden vähentymälle (arvio Torontosta), ja $85 \text{ kg ha}^{-1}\text{yr}^{-1}$ yläraja (arvio Chicagosta)
- Vähentymästä: 52% O_3 , NO_2 (27%), PM_{10} (14%), and SO_2 (7%)
- Hyödyn arvo Helsingissä keskimäärin **4.8 € / m^2 - 6.9 € / m^2**
- **Julkisia hyötyjä**, eli hyödyt jakautuvat tasaisesti kaikkien asukkaiden välille

Ilmansaaste	Vähentymä kg $ha^{-1}yr^{-1}$	Hyöty € / hehtaari / vuosi	Hyöty € / m^2
O_3	30-44 kg	Ei arviota	Ei arviota
NO_x	16-23 kg	20-30 €	0.05-0.07
PM_x	8-12 kg	1920-2780 €	4.57-6.62
SO_2	4-6 kg	60-90 €	0.15-0.21

Hyötyjen kokonaisarvo verrattuna kustannuksiin

- Yhden viherkaton kustannushyötylaskelma:
  - Viherkaton (lisä)kustannukset kiinteistön omistajalle **50-60€ / m²**
  - Yksityiset hyödyt noin **30-40€ / m²** (+20 € / m² lentomelualueilla)
  - Hyödyt eivät tarpeeksi suuret investoinnin toteuttamiselle
- Hypoteettinen 50%-viherkatto-skenaario:
  - Viherkattojen (lisä)kustannukset **30-45 €/m²**
  - Yksityiset hyödyt noin **30-40€ / m²**
  - Julkisen hyödyt vähintään **10 € / m²** (+ biodiversiteetti hyödyt + esteettiset hyödyt, joille voidaan osoittaa sijainnista riippuen positiivinen arvo, esimerkiksi Votsis 2013.)
  - Hyödyt kustannuksia suuremmat, mutta kannustimia voidaan vieläkin tarvita, että yksittäiset päätöksentekijät alkaisivat rakennuttaa viherkattoja

Johtopäätökset

- 1) Yksityiset hyödyt eivät ole tarpeeksi suuret kattamaan kokonaan tarkasteltujen viherkattojen lisäkustannuksia
- 2) Suurempi käyttöaste johtaisi julkisiin hyötyihin ja kustannustason laskuun
- 3) Jos yksityiset ja julkiset hyödyt lasketaan yhteen, viherkattojen voidaan osoittaa olevan yhteisön kannalta hyödyllinen investointi
- 4) Hyödyt ovat positiivisesti riippuvaiset sateen määrän ja intensiteetin, pintalämpötilan ja kaupungillistumisen kanssa
- 5) Jos minkäänlaisia kannustimia (tai muunlaista sääntelyä) ei kehitetä, viherkattojen käyttöasteen voidaan olettaa pysyvän alhaalla. Viherkattojen käyttöastetta voidaan lisätä ainakin seuraavilla toimenpiteillä:
  - 1) Kannustimia yksityisille päätöksentekijöille
  - 2) Investoinnit tutkimus&kehitystyöhön
  - 3) Informaation lisääminen&levittäminen